

Slovenski dom

Ste. 81

Z Ilustrirano prilogo „Teden v slikah“

Leto II.

Nameni turškega obiska v Belgradu

Belgrad, 12. aprila. m. Predsednik turške vlade Izmet Ineni in turški zunanji minister Ruždi Aras eta se s svojim spremstvom pripeljala v Belgrad, s čim ob pol 10. Ob prihodu visokih turških gostov, ki vračata obisk, ki ga je lansko leto napravil v Ankari predsednik jugoslovanske vlade Stojadinović, je bila belgrajska železniška postaja vsa v zelenju in v domačih in turških zastavah. Na peronu je bila urejena tudi častna četa naše vojske z zastavo in godbo. Pred prihodom ekspresnega vlaka, s katerim sta se pripeljala Izmet Ineni in Ruždi Aras, je prišla na postajo vsa jugoslovanska vlada s predsednikom Stojadinovićem, generaliteta, diplomatski zastopniki držav Male zveze in Balkanskega sporazuma, med njimi tudi bolgarski poslanik Popov, ter še večje število poslancev in senatorjev. Ko je privozil ekspresni vlak na postajo, je vojaška godba zaigrala turško državno himno. Najprej sta se pozdravila predsednika vlade dr. Stojadinović in Izmet Ineni, nato pa dr. Stojadinović in Ruždi Aras. Izmet Ineni je za tem obšel v spremstvu predsednika vlade dr. Stojadinovića in vojnega ministra generala Mariča častno četo. Stojadinovića soproga je Inenijevi izročila krašen šopek cvetja. V dvorski čakalnici je Stojadinović visokim turškim gostom predstavil številne narodne poslance ter zastopnike raznih gospodarskih in kulturnih organizacij.

Gostje so se takoj nato, burno pozdravljeni od številnega občinstva, odpeljali v Teokarovićevo vilo, kjer so bili za Inenija pripravljene prostori. turški zunanji minister Ruždi Aras pa se je podal na turško poslanstvo, kjer bo za časa svojega bivanja v Belgradu stanoval.

V Belgradu bo na čast turškemu predsedniku vlade Izmetu Ineniju te dni več prireditev. Izmet Ineni se je danes dopoldne vpisal najprej v maršalatu dvora in dvorsko knjigo, nato pa je bil sprejet v posebni avdienci pri knezu namestniku Pavlu, pri katerem bo ostal tudi na kosilu. Predsednik vlade dr. Stojadinović bo priredil zvečer v gardijski domu svečano večerjo, po kateri bo v tem domu veliki sprejem.

Na vseh postajah, kjer je ekspresni vlak, s katerim se je preko Bolgarije v Jugoslavijo vozil turški predsednik vlade Izmet Ineni, se je zbralo večje število občinstva na čelu z zastopniki oblasti.

Sprejem je bil že na vseh teh vmesnih postajah nad vse prisrčen. V Soliji je turškega predsednika vlade sprejel sam predsednik bolgarske vlade Kjosjevanov s soprogo ter dvorskim svetnikom Grujevim. Nad vse tople pa je bil sprejem visokih gostov na prvi jugoslovanski postaji, v Caribrodu, kjer je turškega predsednika vlade pozdravil v imenu vlade ban moraveke banovine Marko Novaković. Krasen sprejem je bil tudi v Nišu. Tu je vojaška godba zaigrala turško državno himno, visoke goste pa je pozdravil niški župan Živković.

Izmet Ineni bo s svojim spremstvom ostal pri nas v gosteh nekaj dni ter bo ob priliki svojega bivanja v Belgradu obiskal tudi nekatere kraje izven Belgrada.

Jugoslavija naj posreduje med Turčijo in Italijo

Belgrad, 12. aprila. Na dnevnem redu posvetovanja med predsednikom vlade dr. Stojadinovićem ter med turškim ministrskim predsednikom Izmetom Inenijem bo v prvi vrsti poglabitev sodelovanja med obema državama, med katerima obstaja itak že zavezniška pogodba prijateljstva, ki pa jo želita poglobiti še na gospodarskem, kulturnem in političnem polju.

Na dnevnem redu posvetovanja bo tudi vprašanje ohranitve miru v Sredozemskem morju,

kjer je lansko leto Italija sklenila gosposki sporazum z Anglijo in kjer je jugoslovansko-italijanska pogodba odgnala vse napetosti na sredozemskih obalah obeh držav. Italija želi skleniti s Turčijo podobno pogodbo. Turčija je tej zamisli naklonjena, toda želi, da Italija najprej prizna sporazum, ki je bil lansko leto dosežen glede Dardanelskih ožin, kjer Turčija zahteva popolno svobodo plovbe za svoja brodovja, a pravico nadziranja nad plovo inozemskih brodovij. Razen Italije so vse velesile na ta sporazum pristale. Italija se pripravila, da stori isto. Brez dvoma bo dr. Stojadinović pripravljen, da blagohotno posreduje, da se spravijo s pota vsi obstoječi nesporazumi, tako, da bi obe državi jeseni tega leta mogli podpisati prijateljsko pogodbo in pogodbo nevtralnosti na obalah Sredozemskega morja.

Minister Janković napoveduje zvišanje uradniških plač

Belgrad, 12. aprila. m. Osrednji učiteljski klub JRZ je imel včeraj popoldne v prostorih JRZ v Dečanski ulici svojo konferenco, na katero sta bila povabljeni tudi minister za gozdove in rudnike Janković in senator Smodej. Takoj v začetku je dobil besedo minister Janković in se je v prvem delu svojega govora poglobil v našo zunanjo politiko, v kolikor se tiče odnosov z Bolgarijo, s katero je bil pred kratkim sklenjen pakt večnega prijateljstva. Drugi del pa je namenil opisu razmer, ki vladajo v zadnjem času med Jugoslavijo in Italijo. Med drugim je dejal:

Mi smo lahko na to ponosni, ker interesi Jugoslavije in Italije zahtevajo, da živimo v dobrih odnosih. Ničesar ni, kar bi moralo med nami ustvarjati spopade. Svetovna vojna je določila meje in one se morajo spoštovati z ene in druge strani. Prijateljstva, ki so nas prej vezala, so razširjena tudi na druge države.

Toda pri nas so na žalost ljudje, ki nas kritizirajo, ker v naši domovini ščitimo zunanji mir. So pri nas te ljudje in pred nekaj dnevi so nabili po Belgradu letake v obliki spomenice. Takoj je treba opozoriti na absurd, ki so ga vsi državljani mogli opaziti. Pišejo, da je pri nas zunanje politični položaj isti kot je bil leta 1914. Vendar pa nikdar nevarnost za vojno ni bila manjša, kot pa je danes. Ti gospodje so najbrž za vojno in zato naša zunanja politika ni dobra. Naj to ljudstvu odkrito povedo. Mi smo za mir in mi odkrito rečemo, da zunanji položaj nikdar ni bil boljši kot pa je danes. (Burno odobravanje.)

Komunistična demokracija

Ti gospodje pripovedujejo, da naše ljudstvo nikdar ni živelo v težji gospodarski krizi. Gospodje, ali ti ljudje sedaj, ko smo zvišali cene poljedelskim pridelkom ekoraj za 100%, tega ne vidijo. Ti gospodje zopet trde nekaj nesmiselnega. To se pravi, da ne žive z dogodki in zato tudi nimajo pravice govoriti o dogodkih. Poslušali so se komunistov, sicer z malim številom, ki so začeli na enem ali dveh mestih vzvikati »Naj živi zveza demokracije, ko se je predsednik Beneš vozil mimo njih. Ali mar demokracijo predstavljajo ljudje, ko pa se je v čisto svobodnih občinskih volitvah pokazalo, da ne zastopajo nikogar. Demokracija je volja ljudstva, toda ljudstvo jih je zapustilo in prišlo v jugoslovansko radikalno zajednico. Oni nimajo več pravice, da bi se šopirili z razpoloženji ljudstva. Tudi tuji listi so pisali, kako so opozicijske srbske stranke s pomočjo komunistov manifestirale te dni za demokracijo. Nočemo komunistične demokracije!

Možnost za pogajanja Baskov z nacionalisti

Pariz, 12. aprila. o. »Echo de Paris« poroča, da je treba mir zadnjih dveh dni na baskijski fronti razlagati tako, da skušajo baskovski nacionalisti dobiti stike z vodstvom nacionalistične vojske o morebitnih pogajanjih za konec sovražnosti. Potek dosedanjih ofenziv na severu kaže, da je treba v kratkem računati z nacionalistično zasedbo Bilbaa. Po zasedbi ne bo več govora o kakem resnem odporu na severnih bojiščih. Vesti o pogajanjih med katoliškimi Baski ter med nacionalističnim vodstvom uradno ne potrjuje ne ena ne druga stranka, poročilo pa je prišlo iz nacionalističnih vrst. Ker so mednarodni rdeči oddelki že začeli odhajati iz Bilbaa, se zdi, da so Baski sprevideli, da bodo oni sami izročeni na milost in nemilost nacionalistom. Zato utegniti biti vest o pogajanjih verjetna.

Namen ofenzive pred Madridom

London, 12. aprila. o. »Times« poroča o ofenzivi, ki so jo pred dvema dnevnoma začele vladne čete na bojišču pred Madridom, da skušajo vladne čete odrezati nacionalistične oddelke, ki se že pet mesecev bore in vztrajajo v okrožju vseučiliške klinike v Madridu. Tam je kakih 10.000 nacionalistov. Namen tega napada pred Madridom je, prisiliti nacionalistično poveljstvo, da bi poslalo ojačenja s severne fronte in izpred Bilbaa na madridska bojišča. Nacionalisti pa so v svojem uradnem poročilu poudarili, da je zanje važneje, če pred Bilbaom ube 200 m, kakor če pred Madridom izgube 2 km.

Nacionalistična poročila

Sevilla, 12. aprila. g. General Queipo de Llano je sinoči imel po radiu govor, v katerem je zanikal rdeče vesti o tem, da bi kdo pripravil nanj atentat. Dejal je, da so te vesti v zvezi z ugodnim razvojem v boju za nacionaliste na vseh frontah. Na bojišču pred Madridom so včeraj nacionalisti po daljšem topniškem obstreljevanju vzdržali napad mednarod-

nih rdečih čet. Bile so to mednarodne brigade »Lister«, »Taharoc« in »Dimitrova«. Nacionalisti so imeli rdeče čete nad 3000 mrtvih. De Llano je poudaril junastvo nacionalistov v vseučiliškem mestu, ki so nele odbili vse nasprotnikove napade, marveč tudi sami naredili uspešen izpad napadajočemu sovražniku v bok. General je zanikal vsa vladna poročila o rdečih uspehih na različnih frontah.

Po informacijah burgoške radijske postaje loči nacionalistično vojsko, ki je dosegla nove uspehe na fronti pri Durangu, le še nekaj gruč od Bilbaa. Spritko terenskih težav se lahko nacionalistična ofenziva še zavleče, nikakor pa ne ustavi. Po podatkih, ki so jih zbrale nacionalistične oblasti po zavzetih kmetihkih vaseh v neposredni okolici Duranga, so se pričele vladne čete že umikati iz mesta.

Vesti iz Valencije

Valencia, 12. aprila. AA. Ministrstvo vojne mornarice in letalstva je izdalo komunikacijo, v kateri

Po nadomestnih volitvah v Bruselju

Bruselj, 12. aprila. AA Sinoči ob 19. uri je notranje ministrstvo objavilo rezultate današnjih rezultatov dopolnilnih volitev. Za predsednika vlade van Zeelanda je bilo oddanih 276.816 glasov, za Degrella pa 69.342 glasov. Neizpolnjenih glasovnic je bilo oddanih 18.358.

Bruselj, 12. aprila. m. Predsednik belgijske vlade Van Zeeland se je sinoči ob 19. pripeljal v notranje ministrstvo. Pred palačo ga je pričakovala velika množica ljudstva, ki je predsedniku čestitala na zmagi. Ob tej priliki je Van Zeeland izjavil častnikarjem:

»Odeč bi bilo, da bi vam govoril o tem, da sem naravnost presenečen nad izidom volitev. Re-

Italija in Balkan

Kot tretja točka razgovorov med našim in turškim državnikom bo seveda Balkan. Balkan se na vsej črti pomirjuje. Jugoslovansko-bolgarska pogodba je bila najpogumnejši korak v tem pravcu. Treba je poskuse nadaljevati ter odstraniti še nekatere napetosti, ki obstajajo v odnosih med Turčijo in Bolgarijo. V Belgradu bodo proučevali načine, kako bi se to dalo najbolj uspešno izpeljati.

Zdi se, da bo načeto tudi vprašanje, kako bi bilo mogoče organizirati bolj učinkovito sodelovanje med Balkansko zvezo in Italijo. Sodelovanje, ki bi imelo za cilj še bolj trdno zasedrati mir na Balkanskem polotoku in še bolj izločiti vsako možnost vojnih nevarnosti na tem področju.

je! Mi se bomo v tej deželi borili proti komunizmu, ker smo videli, kaj je komunizem napravil v naši bratski Rusiji. (Odobravanje.) Hočemo demokracijo, hočemo državljansko in gospodarsko demokracijo, ki bo organizirana in disciplinirana in ne demokracijo, ki bo vsak trenutek kolebala, kakor se ji bo zdelo. To ni demokracija, ampak anarhija. Demokrati, ki se ponajajo s komunisti, so absolutisti, ker v sovjetski Rusiji ni demokracije, ampak je tam najhujša in najbolj črna diktatura. (Klici: Takoj!)

Zvišanje uradniških plač

Poglejte, gospodje, to je, kar smo delali in oni nas za to delo kritizirajo. Mi smo šele na začetku izvajanja svojega programa. Ko urejamo ta vprašanja, smo jih razrešili zato, ker so ta vprašanja najbolj nujna in najbolj važna. Uradniški stan je moral pred letom prenesti žrtve, ko so mu bile znižane plače. Doprinesel je to žrtve in ni ropotal. Mi bomo to upoštevali in brž, ko nam bodo razmere dopuščale, bomo z ozirom na dvig cen zboljšali uradništvu njegov položaj. (Burno odobravanje.) Hočemo, da bi bil v naši državi vsak državljani zadovoljen. Demagoško je, če kdo pravi, da mora biti samo kmet zadovoljen, ali pa trgovec, ali pa obrtnik. Vsi državljani morajo biti zadovoljni. (Odobravanje.) To je smisel dobre politike in jaz sem prepričan, da bodo kmalu vsi državljani šli za nami po tej poti.

Umor kuharice

Ljubljana, 12. aprila.

Na Javorju se je sinoči odigral dogodek, ki je vzbudil v kraju splošno pozornost. To tembolj, ker si ljudje dogodka ne znajo tolmačiti. Okrog sedme ure se je župnijska kuharica mudila v hlevu. Kmalu nato so našli kuharico mrtvo v hlevu. Ugotovljeno je, da je uobil nek neznanec s topim predmetom. Neznaneec je po svojem dejanju takoj pobegnil. Ne ve se še, kaj je bilo vzrok dogodka. Zločin je tem skrivnostnejši, ker morilec ni iskal denarja ne pri kuharici in ne v župnišču, kamor sploh ni stopil. Po splošnem mnenju gre za kako maščevanje, ali je pa storil zločin kak umobolnež. Drugače si ljudje zločina ne znajo razlagati.

rem pravi, da je vladno letalstvo včeraj razvilo zelo živahno akcijo. Na madridski fronti so republikanska letala ponovno bombardirala važne nacionalistične postojanke na griču Garavitasu. Izvršila so tudi celo vrsto izvidniških poletov nad vsemi odseki te fronte. Na južni fronti je eskadrila vladnih letal napadla nacionalistične postojanke pri vasi Pueblo Nuevo del Taribo in pri Loperi. Tudi nacionalističnim trenom so povzročila mnogo škod.

Madrid, 12. aprila. AA. V svojem uradnem poročilu pravi odbor za obrambo Madrida, da so vladne čete davi konsolidirale svoje nove postojanke, ki so jih zavzele zapadno Manzanarosa. Z uspehom so odbile nekaj uporniških napadov, posebno pri francoskem mestu. V Casi del Campo so pod zaščito letal zavzele nove postojanke. V njihove roke je padla tudi vasica Camarines.

zultati presejajo vse moje nade. Van Zeeland je nazadnje še pristavil, da bo podrobneje poročilo o volitvah dal pozneje tudi časopisom.

Bruselj, 12. aprila. o. Da bi preprečila spapade med pristajajočimi vlade Van Zeelanda in rexisti, je policija zaprla vse ulice, ki vodijo do centralne rexističnega pokreta.

Vodja rexistov Degrell je sinoči ob 6. sprejel častnikarje ter jim izjavil, da so volilni rezultati pokazali, da sta obe stranki obdržali številčno stanje in svoj položaj. Končno je dejal, da se bo boj nadaljeval in da zanj ni nikdar obstajalo vprašanje, da bi prišel s Cerkvijo v kako nasprotje, pa tudi ne, da bi se vezel s kakšno stranko.

Vesti 12. aprila

Svoj odstop je napovedal predsednik angleške vlade Baldwin v soboto na shodu v svojem volilnem okrožju Worcester. Dejal je, da želi, da bi se kmalu rešil bremena svoje službe.

Komisarja za cene je sklenila postaviti avstrijska zvezna vlada. Komisarju bo podrejena trgovina z najvažnejšimi živilskimi potrebščinami, kjer bo cene reguliral on.

Konferenca za ureditev sdstva v Egiptu, to je za odpravo takozvanih kapitulacij, se sestane jutri v Montreuxu ob Zenevskem jezeru.

Komunistične letake v Berlinu so dobili vsi inozemski časnikarji po pošti. Letake je podpisala »nemška stranka svobodcev«, ki je pred nekaj dnevi razširila vest o smrti letalca Fselerja na španskih bojiščih.

Romunski princ Nikolaj, brat sedanjega kralja Karola, ki so ga na zadnjem kronskem svetu izključili iz kraljeve rodbine, se bo pod novim imenom Brochteanu naselil neke na Tirolskem.

Izvozna olajšanja za industrijske izdelke je dovolila češkoslovaška vlada. Olajšanj bodo deležne steklarska, porcelanska in tekstilna industrija.

Spor med Avstrijo in Nemčijo zaradi incidentov na grobu Hitlerjevih staršev Leondingu je, kakor se glasi uradno nemško poročilo, končan, ker je avstrijska vlada zadostno utemeljila svoje korake.

Pomanjkanje jekla v Angliji se zaradi oboroževalnih del vsebolj kaže. Zaradi tega so morali opustiti tudi razširitev londonske podzemeljske železnice in je zastala gradnja novih hiš, za kar vse potrebujejo veliko jekla.

O notranje političnih nalogah francoske vlade je imel govor predsednik Blum in izjavil, da je ta politika narodne obrambe ter socialnega presnavljanja.

Napetost v Indiji rase ker nacionalisti ne marajo nič slišati o posredovalnih akcijah angleške vlade, ki bi rada, da bi Indijanci sprejeli vsiljeno jim ustavo. Indijci stoje na stališču, naj vlada sprejme njihove pogoje.

Diplomo za častnega doktorja je v soboto dobil Mussolini od posebnega odposlanca lausanskega vseučilišča, kjer je Mussolini v mladih letih študiral.

Spopadi med alžirskimi in marokanskimi delavci so bili sinoči v Oranu in je bilo 14 delavcev ranjenih.

Svečano večerjo na čast Horthyju, regentu Madžarske, je priredil budimpeški poslanik. Večerje se je udeležilo veliko odličnega občinstva.

Izgon angleških misijonarjev iz Abesinije utemeljuje italijanski tisk s tem, da so ti protestantovski misijonarji bili v zvezi z angleško špijonažno službo.

Belgrajski akademski pevski zbor »Obilič« je z velikim uspehom koncertiral v Varšavi.

Poljski zunanji minister Beck bo konec maja odpotoval v Bukarešto na politične razgovore z romunsko vlado.

Sv. oče se je peljal na sprehod po vatikanskih vrtovih v svojem avtomobilu. Bil je to prvi njegov sprehod, odkar je okrevl.

Skupino ponarejevalcev denarja je aretirala varšavska policija. Med njimi so trije trgovci.

Politični obiski na Dunaju se množe, kar kaže, da postaja Avstrija v novem preurejanju evropskih zvez važna kocka. Poleg francoskih desničarskih parlamentarcev je prišel na Dunaj bivši francoski ministri predsednik Sarraut v imenu Blumove vlade. Na Dunaju sta tudi češka ministra Čeh in Spina. Vsi ti imajo razgovore z vodilnimi avstrijskimi državniki.

Luxemburški socialisti nečejo biti nevtralni glede španske vojne, tako so pri sprejemanju zakona o nevtralnosti izjavili njihovi zastopniki v luxemburški zbornici.

Novo ministrstvo za Afriko bo v kratkem ustanovila italijanska vlada. Ministrstvu bodo podrejene vse kolonialne zadeve.

Japonska se pripravila na volitve v državni zbor, ki bodo konec aprila. Do zdaj je prijavljenih 705 kandidatov, med njimi 57 socialističnih.

Predsednik avstrijske republike dr. Miklaas potuje v Budimpešto, da vrne obisk regenta Horthyja, 3. maja. Spremljala ga bosta kancler dr. Schuschnigg in državni tajnik dr. Schmidt.

Zaradi ustanavljanja komunističnih celic je budimpeštanska policija aretirala 12 ljudi, ki so delali po navodilih nekega moskovskega agenta, ki je pred 14 dnevi prišel v Budimpešto.

Milanski veleslem se je začel včeraj z velikimi svečanostmi. Začetni govor sta imela vojvoda Bergamski in propagandni minister Allieri.

Atentati v Palestini so se spet začeli in so zadnje dva dni Judje kakor Arabci ustrelili več političnih nasprotnikov.

Japonska letalca, ki sta v 94 urah priletela iz Tokia v London, bosta ostala v Londonu čez kronanje. Stiri dni po kronanju bosta odletela nazaj v Tokio in nesla s seboj film o svečanostih pri kronanju.

Začetek svetovne razstave v Parizu po uradnih obvestilih še ni natančno določen, ker se po sedanjem stanju del na razstavo še ne more soditi, ali jo bo moči odpreti v začetku maja, kakor je bilo napovedano.

Letalske proge Moskva—Praga bodo slovesno odprli 1. maja, da se tembolj poudari češkoslovaško uradno protiboljševiško stališče...

Senator je prodajal list svoje stranke na cesti med volilnim bojem v Bruselju. Bil je to rexistični senator Giets. Dober nauk n. pr. za senatorja dr. Alberta Kramerja, ki bi lahko prodajal po ljubljanskih ulicah »Jutro«, zdaj, ko ni prilike, da bi za koristi slovenskega plemena in jugoslovanske nacije »deloval« v senatu z večurnimi fašistično-demokratskimi govori.

20 sovjetskih in 7 španskih rdečih ladij je plulo skozi Dardanele zadnji teden. Vse seveda pod zastavo nevmešavanja v špansko državljansko vojno.

Mladini več inteligentnosti

Dr. Karl Ozvald o tem, kaj vpliva na šolski uspeh in neuspeh

Ljubljana, 11. aprila.

V soboto zvečer je bilo zadnje predavanje »Pedagoškega društva«, ki je v osnovni šoli v Sp. Šiški pretekli teden priredil ciklus predavanj za starše o vzgoji otrok. To pot je govoril g. dr. Ozvald Karel in sicer o vprašanju, kaj vpliva na šolski uspeh in neuspeh.

Zgodovina uči, da se v dobah tako hude gospodarske stiske in družbenega razkroja, kakor je sedanja, mnogo razpravlja o vzgoji mladine iz umljivih razlogov. Kajti up na »boljše čase«, ki ljudem neče uginiti v dušni, se oklepa mladega rodu, ki bo slej ali prej stopil na mesto starejše generacije. In kdo neki se bo čutil, da i nas v sedanjih težavah in brikotih kar neče zapustiti hrepenenje, da iz ekora brezupne sedanjosti rešimo vsaj mlado pokolenje v lepšo bodočnost, za seme novega, srečnejšega človeka. Zato si starši prizadevajo, da bi svojim otrokom mesto dinarske dole, ki jo je ugrabila pošast sedanjih suhih let, dali vsaj primerno vzgojo.

A kako neki bi se dal mladi naraščaj za bodoče občuvati trpe usode, ki jo sedaj preživljajo odrasli? Po trdnem prepričanju vodi do tega cilja ena sama prava pot: pametna vzgoja. Že Slovaček je dejal: Krivca odgoja otrok je slabih časov mati; iz dobre šole prirastejo boljši, iz slabe pa slabši časi.

Od česa pa zavisi uspeh v življenju, recimo v tem ali onem poklicu? Gotovo je imel prav veliki francoski mislec A. Binet, ki je rekel, da je tukaj treba upoštevati četvero stvari: zdravje, inteligentnost, značaj in pa — nekoliko sreče. Najvažnejša v tej četvorici je brez dvoma inteligentnost, to je način, kako vzameš, ko opraviš svoje posle, to ali ono »v roke«, pa čeprav ne gre zgolj za ročno delo.

»Inteligentne«, mislijo ljudje, da je samo tišči, ki dela z glavo, češ, delavcu itak ni treba inteligence. Toda tako in silne trditve niso več vredne, kakor če kdo reče, da je zrak potreben samo ptici, ki po zraku leti, a človek, ki hodi po zemlji, lahko živi brez njega.

V kakšnem odnosu pa je šola do inteligentnosti? Uspeh v naših šolah še vedno zavisi od drugih pogojev, kakor pa so potrebni za življenje. V šoli, kakršno imamo danes, je neobhodno potreben dober spomin, to je, da si otrok hitro in pa dobro zapomni, kar je učitelj predaval ali je sam v knjigi čital. Rado se pa tudi zgodi, da starši vzamejo dober otrokov spomin za njegovo inteligentnost in tako zamenjajo manj vreden surogat za nadomestek pristnega blaga. Za pa šole premalo upoštevajo, da bi otrok, česar se je v njej naučil, to znal tudi potem v življenju porabljati. Pomnež se torej vsedkar obrača v preteklost, razumnost ali inteligentnost pa naj hitro preudari ter samostojno razsodi, kako moraš ravnati v tem ali drugem sedanjem, novem položaju, v katerega te čisto prav nepričakovano postavi življenje. Šaj pač vsi vemo, da premočnik nastopi zle posledice samo zato, ker se ta ali oni ni znal iz danega položaja ugodno izvleči.

Zato pa v šoli ni inteligentni tisti učenec ali učenka, ki zna vse na pamet kakor »Očenaš«, česar se je »napilile«, ampak le oni, ki se mu štrina ne zmeša tudi takrat, ako učitelj poseže s kakšnim vprašanjem vmes, oziroma če vobče vprašanje stavi drugače, kakor pa je zastavljeno v knjigi. Največja lastnost inteligentnosti je pač iznajdljivost. Ta lastnost (inteligentnost) pa nima domovinske pravice samo pri boljših slojih, pač pa je lahko tudi last najpreprostejšega delavca. Imamo dovolj inteligentnih delavcev, pa tudi neinteligentne gospode nam ne manjka!

Inteligentnost pri mladini se ne da ocenjevati s točkami, pač pa imamo za to skalo: normalno, nadnormalno in podnormalno inteligentne. Normalno inteligentne je tisti, ki ima take (telesne in duševne) sposobnosti, da ob njih zmaga naloge, ki mu jih stavi ona socialna skupina, v kateri živi. A kdor ni sposoben se podrediti občeveljavnim ciljem in nalogam svoje skupine, ta je podnormalno inteligentna. Nadnormalno inteligentna je tisti, ki je kos takim nalogam in pogojem življenja, kateri so za povprečnega človeka povsem novi. Po dosežanju opazovanju je med našo šolsko mladino 50 do 60% normalno inteligentnih, 20 do 25% jih je nadnormalno (1 do 2% izredno) in 20 do 25% pa jih je manj inteligentnih (1 do 2% slaboumni).

Predmet razmišljanja pa je, »Kaj vpliva na šolski uspeh in neuspeh«. To vprašanje se v jedru krije s vprašanjem: pod kakimi pogoji dosega šola kot izobraževalna institucija svoj cilj in pod kakimi je njeno delo le zgolj mlata prazne elame. Ni pač dvoma, da svoje poslanstvo izvršuje le tista šola, ki mladino pripravlja za življenje, za njen bodoči »vsak dan«. Ker pa v življenju na malo in na veliko v silno visoki meri odločuje inteligentnost, zato šolski uspeh predvsem zavisi od tega, ali šola otroku in mladoletniku daje dovolj prilike za plodni razvoj

njune inteligentnosti. Razvijati v dolžino, višino in globino pa se da le tisto, kar je v neki meri že dano. Prepovedna bi zaradi tega bila preureditev naših šol tako, da bi bili skupaj normalni, nad- in podnormalni otroci.

Toda zlasti staršem bodi povedano, da je preko sedanjega šolstva zapihal nov, svež veter. Današnja

Ljubljana čez nedeljo

Ljubljana, 12. aprila.

Rekord železnice

Včeraj je bila ena izmed tistih nedelj, ko vsak, kdor more, zapusti mesto in gre na krajši ali daljši izlet. Na stotine smučarjev je odšlo na v zasnežene planine, kjer je obilo snega in tudi obilo pomladanskega sonca, ki pa včeraj s svojimi blagodejnimi žarki vendarle ni bilo preveč radodarno. Ogromne pa so bile tiste množice, ki so se podale na bližnje hribe, ki so se kopni. Koliko je bilo Ljubljančanov včeraj na Gorenjskem, sta dokazovala najbolje večerna vlaka. Bohinjec je pripeljal na Jesenice nabito poln, ravno tako oni iz Planice. Kakor hitro sta pripeljala ta dva vlaka na Jesenice, je bil brzovlak, ki vozi proti Ljubljani, na mah poln. Morali so priklopiti celo kompozicijo vagonov, da so lahko spravili v vlak vse številne potnike. Še huje je bilo s potniškim vlakom. Na vseh postajah so čakale na vlak ogromne množice. Od Jesenic pa vse do Ljubljane so prihajale v vlak nove množice, tako da je bil vlak do Ljubljane že tako prenatrpan, da so nekateri že jedva stali. Rekord glede potnikov je menda dosegel Kranj. Ogromen peron ni mogel sprejeti vseh potnikov. Stali so ven do tirov; bilo je živahno, kakor malokdaj: saj so bili sami planinci in ni torej nič čudnega, če je vladalo najboljša razpoloženja. Od časa do časa so se stvarjali celo kakšni zbori; to se je nadaljevalo tudi v vlak. Z vsjo sigurnostjo lahko rečemo, da je včeraj dosegla železnica glede števila potujočega občinstva svoj rekord.

Občni zbor lovcev

V dvorani OUZD so zborovali včeraj lovci. Po uvodnem pozdravu predsednika dr. Krejčija so bili poslani brzojavni pozdravi Nj. Vel. kralju, Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu, predsedniku vlade dr. Stojadinoviču ter Osrednji zvezi v Belgradu. Nato je podal predsednik dr. Krejči zelo pregledno poročilo o delovanju zveze v preteklem letu. Iz poročila je razvidno, da je bilo delo v zvezi, kakor v društvih, ki so v njej včlanjeni, izredno živahno. Zveza združuje 13 lovskih društev (v Kamniku se snuje) ter ima 5476 članov. Društveno glasilo »Lovec« izhaja v 6000 izvodih. V Sloveniji je 305 polklicnih lovskih čuvajev. Za primer nesreče, ki bi jo imel tak lovski čuvaj, dobijo ponesrečenčevi svoji 17.500 Din, ponesrečenč pa dobi v primeru trajne invalidnosti 35.000 Din. Za onemoglo lovsko čuvajev pa skrbi zveza s posebnim skladom »Zelenega križa«, v katerem je zbrano trenutno nad 64.000 Din.

Iz statističnih podatkov posnemamo, da je v Sloveniji 1112 lovišč, od katerih je približno ena tretjina lastnih, ostala pa so občinska. Blagajniško

Baletni mojster MAKS FROMAN, ki si je tekom svojega umetniškega udejstvovanja pridobil mednarodni sloves, bo otvoril v Ljubljani baletni tečaj, na katerem bo poučeval moderne in klasične ples, ritmiko in plastiko in solistični ples. Pričetek tečaja bo 15. t. m. Prijave sprejema vratar opere vsak dan od 10—13 in od 15—17. Pri vratarju se dobe vse potrebne informacije.

Če se mojster in pomočnik ne razumeta

Maribor, 11. aprila.

Med dimnikarskim mojstrom Ljudevitom Puceljem in njegovim pomočnikom Vinkom Frkancom je že dolgo časa vladalo napeto razpoloženje. Frkanec je bil pri Pucelju uslužben od leta 1934 in je od svojega mojstra prejel poleg prejemkov v denarju še enosobno stanovanje, v katerem je stanoval s svojo ženo. Ker nikoli nista mogla priti na čisto glede plače, mojster mu je po njegovih zatrditvah dolgoval kakih 5000 Din, sta se večkrat sprla. Pri vsakem takim sporu je mojster vsotjemu pomočniku odpovedal službo, vendar sta se vedno zopet poravnala.

Do usodnega spora je zopet prišla meseca maja lanskega leta. Mojster je svojega pomočnika pozval, naj zapusti stanovanje, ker mu je služba odpovedana, pomočnik pa mu je odvrnil, da bo stanovanje zapustil, ko mu bo izplačal dolžni znesek. Beseda je dala besedo in preprič se je končal s tem, da je Pucelj pograbil dimnikarsko strugalko in z njo s tako silo zamahnil po Frkanecu, da mu je prebil lobanjsko kost in mu ranil trdo možgansko opno. Rana je bila smrtno nevarna in so zdravniki Frkanecu rešili življenje le z večkratnimi operacijami.

Obtoženec je dejanje odločno zanikal in trdil, da je nesrečo povzročila Frkančeva žena, ki je s polenom navallila nanj in da je od udarca prišlo le slučajno, ker je ravnal v silobranu. Sodišče se ni moglo prepričati o resničnosti njegovega zagovora in ga je obsodilo na 4 mesece strogega zapor, pogojno na dve leti.

Motociklist se zaletel v kolesarja

Jesenice, 11. aprila.

V petek popoldne se je tovarniški mizar Fr. Miceli s kolesom peljal iz tovarne v bolnišnico bratovske skladnice, kjer bi imel izvršiti neko naročeno mu delo. Vozil je pravilno po desni strani, toda tik pred bolnišnico, ki je oddaljena od vhoda v tovarno nekako 700 m, je zavil na levo, da bi se tako pripeljal naravnost pred stopnišče bolnišnice. To pa je bilo usodno zanj. V istem hipu je namreč za njim privozil motociklist, ter se z vsjo silo zaletel v njegovo kolo. Očividci sicer trdijo, da motociklista ne zadene nobena krivda, ker je na itak zelo prometni cesti dajal znake s hupo, kar pa je Miceli nabit preslišal in zato je prešel čisto v mnenju, da je bo srečno izvozil. Ponesrečen je dobil močne poškodbe na glavi in si pretresel možgane in je sreča je, da se mu ni pripetilo kaj hujšega, saj bi bil lahko mrtev obležal sredi ceste, če je soditi po sili karambola.

Pri tej priliki bi bilo še tole omeniti: leta česta, torej Cankarjeva, ki drži proti meji sosedne občine Koroška Bela, je zelo prometna, zlasti pa ob opoldanski uri, ko cela armada delavcev zapuša delo v odmoru. Tedaj mrgli kolesarjev, pešcev, avtomobilov, delincev reklam, žensk, ki

šolo, zaenkrat še predvsem samo ljudsko, skušajo po vseh državah usmeriti tako, da šolsko delo ne bo zgolj »utepanje« in učenje ne samo »guljenje na pamet«. Smisel vsega, kar učenec vidi ali sliši, ko kakor fluid prešlo v njegovo mlado dušo ter se v njej uveljavilo kot živa sila, kot oblikujoča moč. Le v tako urejeni šoli se bo mladina naučila samostojno misliti in udeleževati, kar današnji čas od vsakega s tako resnostjo zahteva. Šolski uspeh pa zavisi tudi od tega, koliko občne inteligentnosti prinese otrok s seboj, kako mu je šola razvila in pa — kako ga v tem razvoju pospešujejo okoliščine, v katerih živi.

poročilo je podal ravnatelj Zupan. Bilo je v preteklem letu nad 980.000 Din denarnega prometa.

Za delegate v Osrednjo zvezo so bili izvoljeni predsednik dr. Krejči, podpredsednik Pogačnik in blagajnik Zupan.

Zborovanje Legije koroških borcev

Včeraj popoldne so se zbrali v Ljubljani tudi zastopniki posameznih društev Legije koroških borcev. Zborovanje je vodil predsednik, polkovnik v pok. g. Andreja. Na njegov predlog je bila odposlana udanostna brzojavka Nj. Vel. kralju Petru II. ter pozdravne brzojavke koroškim borcem: častnemu predsedniku generalu Smiljanoviču, vojnomu ministru generalu Mariću ter generalu Nedčiču, notranjemu ministru dr. Korošču in banu dr. Natlačanu. Navzoči so nato počastili spomin mrtvih soborcev generala Majstra, majorja Lavriča in junaka Malgaja.

Tajniško poročilo je podal g. Kristan. Iz poročila se zlasti vidi, kako je naraslo delo društva. V imenu organizatoričnega odbora je poročal g. Marušič. Društvo je poslovalo vzajemno z Majstrovimi borci in z Zvezo borcev za obrambo severne meje v Zagrebu. Blagajniško poročilo je podal g. Pečnik, poročilo nadzornega odbora pa g. Simončič. Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika polkovnik v pok. g. Andreja, za podpredsednika I. g. Karol Šefman, za podpredsednika II. g. Dominik Marušič, za tajnika I. g. Franjo Kristan, za tajnika II. g. Stanislav Pavletič. Vse težnje društva so izražene v posebnih resolucijah, ki sta jih predlagala predsednik g. Andreja in g. Primožič in ki so bile soglasno sprejete.

Akademija mladine JS ženske realne gimnazije

Mladina ženske realne gimnazije je včeraj popoldne ob 5 priredila zelo uspešno akademijo Jadranske straže, pod pokroviteljstvom ljubljanskega župana g. dr. Adlešiča. V vsakem pogledu je prireditelj nad vse pričakovanje lepo uspešna. Občinstva se je nabralo v Kazini nabito polna dvorana. Poleg pokrovitelja g. dr. Adlešiča in njegove gospe soproge, smo na akademiji opazili tudi dr. Moleta, ravnatelja g. Antona Bajca in več članov učiteljskega zbora mestne ženske realne gimnazije. Gdč. Nada Fux je ob začetku najprej pozdravila številne udeležence, posebno g. župana in g. ravnatelja, nato pa je govorila o ciljih in namenu Jadranske straže. Na sporedu so bile tudi pester pevske točke, ki jih je odpel pevski zbor gimnazij pod vodstvom dirigenta g. dr. Dolinarja. Nadvse ugodno kritiko pa je žela za svoje solo petje s spremljanjem zbora za to prireditelj povabljen solistinja gdč. Senegačnikova. Lepo je mladina izvajala tudi telovadne točke, ki jih je z veliko vestnostjo in natančnostjo pripravila učiteljska ga. Staričeva. Prireditelj je bila zelo prišrna in je občinstvo točko za točko navdušeno nagradilo s nepriljubljenim odobravanjem. Nekako ob pol sedmih je bil v najbolj razgibanem razpoloženju očiščeni del prireditve zaključen.

Dobrota sirota

Neverjetno žalosten dogodek se je pripetil sinoči na Viču. K zakoncu Josipu in Angeli Zibelnik, ki stanujeta na Viču št. 130, je prišel čez dan neki delavec iz tovarne Golob ter ju prosil, naj mu posodita kolo. Zibelnik mu je res posodil kolo, delavec pa je pustil v zastavo pri Zibelniku svojo suknjo. Zvečer je pripeljal delavec kolo nazaj precej pokvarjeno. Zato mu Zibelnik ni hotel izročiti suknje. Delavec se je zaradi tega hudo razjezil, potegnil je revolver ter ustrelil Zibelnika v roko. Žena se je hotel postaviti v bran, a je delavec ustrelil tudi njo, istotako v roko, obenem pa jo je sunil v roko še z nožem. Oba Zibelnika sta močno krvavela, na strele so prišli ljudje, ki so poklicali reševalce. Oba so nato prepeljali v bolnišnico, delavec pa bo dobil zaslužno plačilo pred sodiščem.

Danes ob 20. v veliki filharmonični dvorani koncert kompozicij dr. Danila Svara. Sodelujejo: Ga. Zlata Gjungaenac, ki zapoje pet pesmi: Kako je bilo Tebi, Marija, Ti pesmi na španske tekste (Mešanica, Ura, Pomlad) in Očitek. — G. Aleksander Kolacio zapoje tudi pet pesmi: Tri junjske (Ni te na vrtu več, Tu glej, tu rasel je mak, Kakor tempelj), Švilja in Pivec pomladi. — G. prof. Marjan Lipovšek zaigra klavirske sonate v treh stavkih: Allegro moderato, Andante, Rondo. — Ljubljanski kvartet (gg. Pfeiffer, Stanič, Šušteršič, Müller) zaigra kvartet za godala v treh stavkih: Allegro ruvido, Adagio, Allegro giusto. —

Pod storžiškim plazom samo še ena žrtev

Tržič, 12. aprila.

Kakor smo že poročali, so reševalci bili ves teden pod Storžičem in neumorno raziskovali svet, ki ga je pokril plaz. Ker je bila včeraj nedelja, je prišlo na kraj, kjer se je odglašala strašna storžiška zaloigra, še več reševalcev in to posebno tistih, ki med tednom nimajo časa, ker so preveč zaposleni po tovarnah.

Včeraj okoli pol 2. je sonda nekega reševalca naletela pod plazom na nekaj elastičnega. Na njej so obviseli koščki blaga. Reševalci so takoj spo-

nosijo v tovarno kosilo itd. Nasproti tovarne pa se nahaja otroški vrtec družbe sv. Cirila in Metoda, v katerega zahajajo po večini otroci tovarniške delavstva. Mislimo, da bi bilo prav brez vsake škode, ako bi se otroci pustili domov vsaj četrte ure pred poldnevom, ko je česta še razmeroma prosta, da se ne bi ponavljali primeri, kot je to bilo v petek popoldne, ko je le za las manjkalo, da kolesar, ki je privozil iz tovarne ni podrl otroka. Ako pa bi bilo to morda nezdržljivo s predpisi in redom vrta, naj se pa otroci zadržijo četrte ure čez poldne. Bolje je predčasni ukrep, kot pa čakati na nesrečo.

Občni zbor društva vpokojencev

Maribor, 11. aprila.

Danes popoldne se je v Narodnem domu vršil redni občni zbor Društva državnih in samoupravnih vpokojencev in upokojen v Mariboru, ki si je v teku svojega štiriletnega obstoja pridobil mnogo zaslug za zaščito naših upokojencev. Občni zbor je vodil društveni predsednik dvorni svetnik v pok. g. dr. Kronvogel, ki je ob pričetku zbora pozdravil delegate iz Ptuja, Celja in drugih krajev, nato pa podal obširno poročilo o društvenem delovanju v preteklem letu.

Tajniško poročilo, katerega je podal upokojeni šolski upravitelj g. Ogorelec, priča o intenzivnem delovanju društva in odbora. Društvo je bilo z navesti in dejansko pomočjo svojim članom vedno na razpolago in jim pomagalo pri njihovi borbi za pridobitve in nove pravice. Društvo šteje sedaj 1729 članov, ki se tesno oklepajo svoje organizacije. Društvo ima svoj posmrtninski sklad, za katerega pa je med člani premalo zanimanja. Po vseh večjih krajih bivše Stajarske ima društvo svoje zaupnike, ki so v stalnem stiku z odborom. Društvo je v preteklem letu razdelilo največjim članom nekaj podpor in priredilo lepo uspešno božičnico. O društveni blaginji je poročal g. Kudelek. Društvo je imelo s posmrtnimskim skladom vred 20.036,75 Din dohodkov in prav toliko izdatkov. Društveno premoženje znaša 16.941,12 Din. Nadsvetnik Vrtnjak je nato poročal o sodelovanju društva s sličnimi društvi v drugih banovinah in podčrtal uspehe, ki jih je društvo v letošnjem letu doseglo. Upokojenci so dobili večje vozne olajšave, pokojnine se jim v redu ob pričetku meseca izplačujejo, staroupokojencem so se delno zvišale pokojnine. Na sporedu je bilo še vprašanje spremembe pravil posmrtninskega sklada in je bilo sprejeto, kakor je odbor predlagal. Po izbrpanem dnevnem redu je predsednik zaključil uspešno občni zbor.

Radi ponare enega vpisa v davčno knjižico pred sodniki

Maribor, 11. aprila.

Pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča se je moral zagovarjati 22letni Rudolf Pernat iz Pobrežja pri Mariboru, ker je ponaredil vpis v davčno knjižico, da bi si na ta način prisvojil znesek 78 Din, na katerega se je lažnivi vpis glasil. Marija Pernat, upokojenka po poštnem zvaniku, je meseca februarja 1936 poslala svojega sina Rudolfa z davčno knjižico na davčni urad ter mu izročila 78 Din, katere naj plača na račun zaostalih davkov. Fant pa si je, namesto da bi denar odšel davčni upravi, ves znesek pridržal. Ker pa se je moral materi izkazati z vpisom v davčno knjižico, se je odločil, da vpis kar sam izvrši. Podal se je na glavno pošto, kjer je nekega neznanca naprosil, naj mu napravi ta vpis. Neznavec mu je to »zslugo« storil, zahteval pa zanj nagrade 7 Din, kar mu je Pernat tudi dal. Davčna uprava, ki davčnega vplačila seveda ni prejela, je proti davčni obvezanki Mariji Pernat uveljavila izvršbo z ruševnem njene pokojnine. Ko je Pernatova z davčno knjižico hotela dokazati plačilo davka, so uradniki davčne uprave ugotovili, da je vpis ponarejen.

Obtoženec je v preiskavi dejanje priznal, pred sodiščem pa je vse zanikal in zatrjeval, da je davčni zaostanek v resnici plačal, vendar pa ni vedel povedati, kateri uradnik je vpis napravil in v kateri sobi. Sodniki so ga zato obsodili na 2 meseca strogega zapor, pogojno na dve leti.

Celjske novice

Šahovska simultanka. V vrtni dvorani hotela »Evropce« se je vršila danes popoldne šahovska simultanka znanega šahista Iva Lesnika. Proti njemu je nastopilo 30 celjskih šahistov. Gosp. Lesnik je igral zelo hitro in je v kratkem času tri in pol ure absorbiral borbo. Končni rezultat je za celjske šahiste, kakor tudi za Lesnika jako časten. Lesnik je dobil 18 partij, izgubil osem, remis pa so bili štirje. Zmagali so: Gračar, Grein, dr. Pokorn, Gruden, kapetan Pešič, Novak, Dolher in Poženel.

Nesreča ne počiva. Jožefa Poharjeva, 37 letna posestnica v Rudni vasi pri Radečah, je v petek popoldne kurila peč s smolnatimi trskami. Naenkrat je plamen bušnil iz peči in jo močno opeknil po obrazu in desni roki. — Julijano Pepelnjak, 41 letno posestnico iz Stattenberga pri Makolah, je isti dan doletela še večja nesreča. Pri delu v hlevu jo je namreč krava sunila z rogini v trebuh in ji ga preprala. — Pred nekaj dnevi se je vračal 57 letni mesar Frane Kuček na vozu domov. Ko se je hotel izogniti na cesti avtomobilu, se je voz prevrnil, pokopal Kučka pod seboj in mu namolil več reber.

Jesenice

Jesenice, 11. aprila.

Tujskoprometni tečaj. Danes, v ponedeljek bo na Jesenicah v prostorih restavracije Tancar tečaj o tujskem prometu, katerega prireja kr. banška uprava, in traja do 6 zvečer. Na tečaju, ki je nekaj novega za Jesenice, se bo razpravljalo o turizmu, eploh, o emernih tujskoprometne propagande, o preureditvi zunanjege lica turističnih krajev itd. Vabljeni so zlasti lastniki gostišč, stanodajalci, avtopodjetniki in eploh vsi sloji prebivalstva.

Velik požar na Vačah

Vače, 11. aprila.

Zgodovinskemu trgu Vače nad Litijo, znanemu po izkopaninah iz pradedne keltske dobe, je prešla v soboto ponoči huda požarna nesreča, ki bi bila skoro upepelila vsa poslopja, kakor nekaj pred 34. leti. Sredi noči, ko so ljudje, utrujeni od prvega pomladanskega dela, trdno spali, je nenadno začelo nebo in obupen klic »Gorik« je odjeknil po trgu in budil ljudi iz spanja. Gorel je Preskarjev hlev, last posestnika Bistan Alojzija v spodnjem delu trga — tam, kjer so hiše tesno druga ob drugi in gospodarska poslopja krita s slamo. Ker je bilo poslopje leseno, ob straneh pa stela in nad hlevom slama, ga je na mah objel plamen. Živine že ni bilo mogoče več rešiti. Takoj je bila v ognju tudi sosednja hiša, iz katere se je nesrečna družina rešila napol oblečena, ko se je že udralo strešje. Močan veter od juga je vrgel plamen na staro Kotrbinovo hišo in na hlev; od obeh poslopj je ostalo le golo zidovje. Pogorel je tudi bližnji Tomeljev hlev, dve hiši in trije hlevi, so se užgala skoro v eni sapi, se preden so mogli nastopiti domači gasilci, katerim so se kmalu nato pridružili še gasilci iz Kanderš, Litije in Hotiča. Gašenje je bilo združeno z velikimi napor. Na vseh straneh je bilo treba odbijati plamene, kakor pri Črtanec in na šoli, ki je tudi že gorela. Združenim gasilec vna zahvala, da so preprečili nevarnost! Brizgalne, ki so črpale vodo iz vaških vodnjakov, so izborno delovale.

Skupno škodo vseh treh gospodarjev cenijo na 100.000 Din, zavarovani pa so bili le za nizke vsote. Kdo je zažgal, še ni znano. Sodijo, da je bil ožen potaknjen; verjetna pa je tudi domneva, da je zažgal kak nepreviden tat, ki je kradel ponoči pri Preskarju žito, spravljeno v skrinji na podu, kjer je bila slama. Posestniku je zgorela vsa živina: vola, kravi in telica, nadalje prašiči, žito, obleka in vse gospodarsko orodje ter je iz goreče hiše komaj ušel z ženo in otroki grozoviti smrti. Vreden je vsega usmiljenja in podpore, ki mu je radodarna srca gotovo ne bodo odklonila.

Pogreb Zdravka Kostančevca

Včeraj zvečer smo spremili na njegovi zadnji poti Zdravka Kostančevca. Pogreba se je udeležila velika množica Tržičanov, iz vseh krajev pa so prihiteli tudi okoličani. Pogrebne obrede je opravil domači župnik g. Vovk ob asistenci devetih duhovnikov. Cerkevni pevec so pokojniku zapeli pred občinskim domom, pred cerkvijo in ob grobu ganljive žalostinke. Ob grobu se je poslovil od Zdravka Kostančevca tržički župan g. Majersič, v imenu podružnice SPD pokojnikov najbolj prijatelj Salberger, v imenu tržičke prosvete pa g. Smitek Stanko.

Kulturni koledar

Kocijančič Josip

10. aprila 1878 je umrl v Kanalu ob Soči glasbenik in skladatelj Kocijančič Josip. Rodil se je 16. marca 1849. Gimnazijo je končal v Gorici. — Ze v gimnaziji se je navdušil za glasbo. Po maturi je odšel sicer študirat pravo na Dunaj, vendar ga je glasba bolj zanimala kot pravo. — Po enoletno prostovoljno odsluženem vojaškem roku je nekaj časa praktical kot notarski koncipient. Na vojaških vajah na Opčinah pri Trstu pa se je tako prehladil, da ni več okrevale. Kljub temu, da je bil bolan je doma v Kanalu še vedno poučeval petje in nabiral narodne pesmi ter jih prirejal za zbor. Velika Kocijančičeva zasluga je, da je na Gorickem s pesmijo zbudil narodno zavest. V glasbi je bil sicer samouk vendar je izdal 2 zvezka slov. narodnih pesmi in en zvezek lastnih skladb, ki ga kažejo nekoliko sentimentalnega, vendar v obliki brezhibnega.

Küzmič Mikloš

11. aprila 1804 je umrl pri Sv. Benediktu v Kančevih prekmurski kat. pisatelj Küzmič Mikloš. Rodil se je 1788 v Donjih Slavečih. Ko je dovršil bogoslovje je bil grajski kaplan v Gornji Lendavi, nato pa župnik pri Sv. Benediktu. Janoš Szily prvi škof somboteljske škofije mu je naročil potrebne cerkvene knjige za preprosto ljudstvo. L. 1780 so res že izšli: Sveti evangelijomi... Istotčasno je tudi priredil Slovenski Silabikar... Küzmič je najbrže izdal še Pesmarico in molitvenik za bolnike. — Po letu 1780 so izšlo njegove: Staroga i novouga testamentoma svete historije... L. 1789. je izšla zelo priljubljena Küzmičeva knjiga molitvenica. Anonimen pisec pravi o njem: Slovensko ljudstvo ga ma vedno v dobrem spomini i ga, skoro bi djal, kak svetca v poštenji drži.

Janez Mencinger

12. aprila 1912 je umrl v Krškem pisatelj Janez Mencinger. Rodil se je 26. marca 1888 v vasi Brod sredi Bohinja. — Gimnazijo je končal v Ljubljani. Na Dunaju je najprej študiral klasično filologijo, pozneje pravo. Promoviral je 1864. — Bil je odvetniški koncipient pri dr. Razlagu v Brežicah. Kot samostojni advokat je najprej nastopil v Kranju, pozneje v Krškem. Mencinger je začel že v gimnaziji pisateljstvo. Od njegovih gimnazijskih pesmi jih je nekaj izšlo v Novicah. — Na Dunaju se je razvil v prvotnega pripovednika. Sodeloval je pri Novicah, Slov. Glasniku, Ljubljanskemu Zvonu in Slovenski Matici. Napisal je več povesti: Jerica, Zlato pa sir, Vetrogončič, Bore mladost, Mešana gospoda itd. Njegova obsežnejša dela pa so Abadon in Moja hoda na Triglav. Tu se je dotaknil vseh usodnih in težkih vprašanj posameznega človeka, kakor naroda: estetskih, socialnih, državnih, narodnih, verskih in političnih. Njegovi kritično-satirični spisi so: Čmukavzar in Ušperna (proti Kodru), Vodnikov Vršec, polje pa še nekaj. Napisal je tudi nekaj strokovnih stvari: kmet in narodnost, Črlice iz bankovnega življenja itd. Mencingerjeva vrednost leži predvsem v njegovem zdravem in duhovitem slogu ter nazorih, ki so naravni in preprosti. —

Liubljana danes

Koledar

Danes, ponedeljek 12. aprila: Julijan.
Jutri, torek 13. aprila: Hermenegild.

Nočno službo imajo lekarni: dr. Kmet, Tyrševa cesta 41, mr. Trnkoczy dec., Mesni trg 4, in mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Drama: Zadnji signal. Red B.
Opera: Materinski dan.
Kino Union: Allotria.
Kino Sloga: Kar bočete.
Kino Matica: Prisega in ljubezen.

*** KINO ***
TEL. 22-21 UNION
ALLOTRIA
Režija: Willy Forst
Jenny Jugo, Renate Müller, Adolf Wohlbrück
TEL. 27-30 SLOGA
Grandiozno filmsko delo
Kar bočete
v glavni vlogi: Elisabeth Bergner
TEL. 21-24 MATICA
Prisega in ljubezen
v glavni vlogi: Willy Birge, Hansi Knoke
Režija: Karl Hartl
Predstava danes samo ob 16. uri, obe večerni predstavi vsled koncerta odpadeta
Predstave ob 16.19. in 21.30 uri

Redni letni občni zbor Bolniške blagajne mestnih uslužbencev ljubljanskih se vrši v ponedeljek, dne 19. aprila 1937 ob 18 v zborovalni dvorani mestnega poglavarstva.

Plemeniti dar. V počastitev spomina umrlega tovariša, viš. kontrolorja Brajnika Josipa so uradniki s postaje Ljubljana gl. kol. darovali mesto venca na grob tovariša, svoto 660 Din za letovanje železniških otrok ob morju, katero organizira Krajevni odbor Jadranske straže, Ljubljana železnica. — Iskrena hvala!

Motosekcijski ZSK Hermes sklicuje za torek 13. t. m. ob 8 v pos. sobo pri »Slonu« sestanek vsega članstva radi nekaterih važnih sklepov. Prosi se točnosti in polna udeležba. Načelnik.

Koncert ljubljanskih srednjih šol se bo vršil prihodnjo nedeljo dopoldne v opernem gledališču. Nastopilo bo osem pevskih zborov srednjih in učiteljskih šol in orkester drž. učit. šole. Program je pester in bo prav gotovo zadovoljil vsakogar. Vljudo vabimo vse prijatelje naše srednješolske mladine, da bi posetili to srednješolsko pevsko prireditev. Vstopnice po ljudsko znižanih opernih cenah bodo od jutri dalje v predprodaji pri blagajni v operi. Prosimo tudi vse stalne posetnike koncertov, da bi se pismenemu vabilu odzvali in blagovoli takoj rezervirati vstopnice.

Prijatelji planin! Gosp. profesor Janko Mlakar, naš priznani najboljši in priljubljeni predavatelj o planinskih krasotah, bo v torek, 13. t. m., ob 20. zvečer predaval v novi frančiškanski dvorani v okvirju Frančiškanske prosvete o svojih turah na

Turnir ob Tržaški cesti

Ljubljana, 11. aprila.

SK Reka je priredila kratek spomladanski turnir, ki ga je namenila izvesti v dneh 11. in 18. aprila. Na sodelovanje je povabila tri ljubljanske moštva, SK Slovana, ZSK Hermes in SK Ljubljana. Škoda, da njena idealna pobuda ni našla pri publiki odziva in razumevanja, ki bi ga bila zaslužila. Tako je prišlo na zelene travnike le kakih 200 ožjih simpatizerjev, ki so z robustnimi in nežnimi grli bodrili vsak svoje miljenice.

Pokrajina je spominjala danes na piknik. Na Viču je zdajle spomladni prav lep. Vrbe so že lepo zelene, jelše brste, čez polja te nese pogled prav tja do Krima brez zaprek. V travi ob ogradi so ležala kolesa onih športnih apostolov, ki jim je bila pot »k nogam« iz srede mesta in iz nasprotne periferije malo odveč. Na zahodu se je pred vrhami razvrstila »plava publika« z mičnimi, korajžno glasnimi viškimi dekleti. Na vzhodu ter severu in jugu so se znašli prijatelji ostalih treh partnerjev. Na neki bližnji hiši se je razkorajčil iznajdljiv kbič, sam samec, od sile podoben čuvaju morskoga svetilnika. Najmlajši rod, ki so ga vneti športni očetje in mamice prignali s seboj, je kobacal po travi in pulil »losce« ter navduševanje modro prepuščal roditeljem. Otroci so majili piščalke. Od neke hiše je mlačni pomladanski veter nosil glasove radia: recepte za dobro kuhinjo, interesantne novice o izumu nemškega inženjerja, ki se mu je posrečilo pridelovati kruh iz kamenja, poskočne »šnielpolke« ter »matrosenlieder«. Ta pomladanski veter, ali, recimo mu s pesnikom: zefirček, — pa ni prinašal samo godbe in govoranc, postregel nam je celo s senčnimi efekti: nagnal je oblake čez sonce, zamračil Krim in nas začel brez povoda škropti z mrzlim dežjem. Kar na lepem si je bil izmislil ta slabi dovtip, menda zato, da bi ujezil tiste, ki so se hoteli danes prvi postaviti za novo obleko! In teh je bilo tudi nekaj na igrišču! Upajmo, da jim novih oblačil ni bilo treba doma preveč ožemati in sušiti.

No, zdaj pa že lahko začnemo s programom, ko smo zvedeli, kako je bilo okrog zelene trate! Prva dva viteza, k sta šla delit »junački mejdan« ter eden drugega metat s konja, sta bila Hermes in Slovan. Spočetka sta se dolgo časa otipavala in otepavala. Slovan je dobrih šikarjem sprva junasko vračal udarce, pozneje pa so mu sile splahnele. Kaj si mislite, v prvem polčasu je bila borba nekaj časa kar odprta ter je tudi odgovarjala rezultatu 2 : 2. Nato pa je Hermes pošteno pritisnil. Danes je gost iz »Medprožja« (Medvede že imamo, zakaj ne bi imeli še Medprožja, saj leži hermežansko igrišče med gorenjsko in kamniško progol!) potrdil prastaro resnico, da igra dobro, kadar ne gre zares. Brez velikega slepomišljenja je preprosto, pa koristno prodiral preko kratkega torena, ki bi sam po sebi načinu hermežanske igre leži. Tri, štiri poteze od srede proti Slovanovemu голу in že je bila zaključena faza za udarec na gol zrela. Pokazalo se je, da bo iz mladega Perške najbrž kaj »ratalo«, in da je Sveti Vili igralec, ki zna igrati ne samo lepo, ampak tudi pametno ter — koristno, čeprav tega doslej večinoma ni znal nikdar družiti. Pri Slovanu ni zadovoljila nobena vrsta, obramba pa se je predstavila v bleščeči diletantski luči. Tako slabe obrambe že dolgo nismo videli in Slovanovi sami najbrž tudi ne. Zmagal je Hermes s rezultatom: 10 : 2. Večino golov je zabil Sveti Vili. V drugi tekmi je druga garnitura Ljubljane premagala Reko 7 : 2. Reka je dala boljši odpor kot ga ponazarja rezultat ter je prvi polčas celo z 2 : 1 odločil v svojo korist. V drugem polčasu pa so vse linije odpovedale, halflinija z odhodom Primožiča skoro docela, ker Kokolji ni

mogel vsega sam opraviti. Mlajša garda Ljubljane je prvi polčas precej »brodila po močvirju«. Drugi polčas pa, ko je šel Zemljič na centerfora s krila, kjer je bil slab, so se stvari obrnile. Cankar, Zemljič in Grintal so hitro prihajali pred nasprotnikov gol in brez pomišljanja streljali. Danes je zlasti ugajal Grintal, ki je prav dobro vzdržal oba polčasa. Odločen je, hiter, tehnično dobro podkovan in v domislicah, zlasti pri predložkih, včasih kar duhovit. V halfliniji je bil prav dober Ohsersel, obramba pa je plavala od začetka do konca, dasi je bil bazen prazen. Za konec je vroče glave začel umivati pravi pomladanski dežek, ki ga znajo likri in izdelovalci dežnikov hvaliti bolj kot gledalci in kupovalci. Šli smo v mesto, da zveemo za 0 : 8.

Sportni pregled

Rezultati petega kola:

BSK : Ljubljana 8 : 0 (2 : 0).
Gradjanski : Bask 4 : 2 (3 : 1).
Hask : Slavija (Sarajevo) 3 : 1 (0 : 1).
Concordia : Slavija (Osijek) 3 : 2 (1 : 2).
Jugoslavija : Hajduk 2 : 1 (0 : 1).

Po včerajšnjih tekmah se je prvenstvena tabela močno izpremenila. Ljubljana, ki je šla v »svate« v Belgrad, se je vrnila z znamenitim hazenskim rezultatom, ki spominja na čase našega najprimitivnejšega nogometa. Nihče ni pričakoval sredi Belgrada zmage proti dosedanemu prvaku BSK, vendar največji pesimisti niso pričakovali takega rezultata. Po starem pravilu v tretje gre rado: smemo pričakovati za nedeljsko gostovanje SK Ljubljane v Splitu proti Hajduku še en tak rekord, kot ga je Ljubljana dosegla z včerajšnjim rezultatom. BSK si je s tako visoko zmago sijajno izboljšal goal diferenco in zasedel tretje mesto.

Druga tekma v Belgradu je prinesla zmago odličnemu Gradjanskemu, ki si je tako zopet osvojil dve potrebni točki. Tako moremo smatrati Gradjanskega že kot aignurnega letošnjega prvaka in s tem se bo tudi preselilo po nekaj letih državno prvenstvo v nogometu v Zagreb. Gradjanski je trenutno brez dvoma najmočnejše moštvo in kot tak tudi najbolj opravičen, da pride v tekmovalne središnje evropski pokal. Vprašanje letošnjega prvenstva je torej rešeno. Gradjanski je dosegel dosedaj že toliko točk, da ga ne more doseči noben klub več.

Tudi ostali klubi so se borili za svoje položaje. Concordiji se je posrečilo, da je po težkem boju izveleka od Osječanov dve točki in se s tem prvi pomaknila iz zadnjega mesta. Plasirala se je celo pred Ljubljano, dasi ima z njo isto število točk. Zadnje mesto v tabeli je zasedla Osješka Slavija. Tudi Hask si je z zmago nad Sarajevčani utrdil svoj položaj. Najbolj zanimivo pa je bilo v Splitu. Zmaga Jugoslavije nad splitskim Hajdukom je presenetila. Iz vročih splitskih tal je Jugoslavija prinesla domov dve točki in tako zasedla v celotni klasifikaciji drugo mesto in sicer pet točk za Gradjanski in dve točki pred BSK.

Prvenstvena tabela izgleda sedaj takole:

Gradjanski	14	11	2	1	44	12	24
Jugoslavija	14	9	1	4	35	17	19
BSK	14	6	5	3	35	14	17
Hajduk	14	8	1	4	31	16	17
Slavija (Sarajevo)	14	6	2	6	29	27	14
Bask	14	5	2	7	25	23	12
Hask	14	4	3	7	18	36	11
Concordia	14	3	3	8	19	40	9
Ljubljana	14	3	3	8	12	32	9
Slavija (Osijek)	14	3	2	9	17	38	8

Kje je bilo največ požarov?

Za prihodnji občni zbor je gasilska zajednica v Ljubljani sestavila prav obširno in pregledno statistiko o požarih, ki so bili lani v raznih krajih Slovenije. Bilo je vsega lani 835 požarov, predlanskim 783. Od teh malih škodo do 10.000 Din 380, srednjih škodo do 50.000 Din 375, večjih škodo do 100.000 Din 54, velikih škodo nad 100.000 Din 24 in le 2 katastrofalna požara na Dravskem polju, kjer sta bili po požaru uničeni dve naselji. Lani je bila celotna požarna škoda ocenjena na 18.623.596 Din, predlanskim pa je znašala 27.902.431 Din. Pri požarih je sodelovala prav lepa armada gasilcev, namreč 16.793. Pred požarom so gasilci obvarovali mnoge hiše in poslopja, ki bi bile postale žrtev ognja in je bila s tem preprečena škoda za okoli 86.781.700 Din, kakor so to ocenili strokovnjaki-gasilci.

Zanimivo so dalje podatki, kje, v katerih okrajih je bilo lani največ požarov. Prvo mesto zavzema v tem oziru okraj Murska Sobota, ki je lani zaznamovala kar 16 požarov. Tam je bila, kakor so sedaj dognale varnostne oblasti, organizirana tolpa zavarovalnih agentov, ki so podtikali požare, da so tako prišli do svojih zavarovalnih poslov pri posestnikih, ki še niso bili zavarovani, ali pa so bili zavarovani za prenizke vsote. Ta tolpa je sedaj pod ključem. Slede po vrsti naslednji okraj: Maribor-desni breg 76, Ptuj 60, to je skupno Dravsko polje, kjer je bilo torej 136 požarov, Celje 54, Krško 43, Kamnik 36, Ljubljana- okolica 35, Maribor- levi breg 31, Kranj 30, Brežice 25, Metlika 25, Novo mesto 23, Ljubljana-mesto 22, Šmarje pri Jelšah 21, Kočevje 20, Litija 17, Dol. Lendava 15, Črnomelj 14, Dravograd 13, Gornji grad 12, Slovenjgradec 12, Laško 11, Maribor-mesto 11, Logatec 11, in Radovljica 7.

Zanimiv je dalje požarni pregled po mesecih. Bilo je meseca januarja 44, februarja 63, marca 107, aprila 95, maja 61, junija 72, julija 71, avgusta 58, septembra 92, oktobra 52, novembra 68 in

Montblanc in Jungfrau. Predavanje bodo ponazarovale krasne skioptične slike. Pred in po predavanju planinska glasba! Predavanje se pozneje ne bo ponovilo. Rezervirajte si pravočasno sedeže po 3 in 4 dinarje v predprodaji v pisarni »Pax et bonum« (frančiškanska pasaje). Ne zamudite redke prilike in opozorite na to predavanje še svoje prijatelje in znance!

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob osmih

Ponedeljek, 12. aprila: »Zadnji signal«. Red B.
Torek, 13. aprila: Zaprtlo.
Sreda, 14. aprila: »Maturac«. Red Sreda.

OPERA

Začetek ob osmih

Ponedeljek, 12. aprila: »Materinski dan«.
Torek, 13. aprila: Zaprtlo. (Gostovanje opere v Celju: »Traviata«.)
Sreda, 14. aprila: Zaprtlo.

Od tu in tam

Sredi noči med soboto in nedeljo je bil v Zagrebu pred gostilno v Zaderski ulici umorjen mizarski pomočnik Andrej Škrabel iz Ločenega dela pri Ptuj. Z nekim človekom je v gostilni najprej igral biljard, zatem pa igro »66« na karte. Pri tem je prišlo med njima do prepira zaradi litra vina, ki bi ga po Škrablovem mnenju moral nasprotnik plačati. Slednji pa je trdil, da je dolžan le pol litra. V prepir se je vmešal neki Solman, ki je sedel v neposredni bližini, ter plačal liter vina za neznanca. Kmalu potem so odšli, najprej Solman in njegovi trije prijatelji, za njimi pa tudi Škrabel. Le nekaj minut kasneje pa je gostilničar čul, da ga je Škrabel poklical na pomoč. Našel ga je v mlaki krvi. Med prevozom v bolnišnico pa je že izdihnil, saj je dobil kar devet vbovov z nožem v hrbet. Policija je že v teku noči prišla dva od napadalec. Tudi za tretjim imajo že sled.

Slovenska plesna umetnika in baletna mojstra Pino in Pia Mlakar sta pred dnevi v Zagrebu ponovila balet pod imenom »Hudič na vasi« in žela velikanski uspeh. Isti balet sta izvajala že v Curihu v Švici. Sedaj pa javljajo zagrebški časopisi, da sta Mlakarja dobila ponudbo za trimesečno turnejo po Ameriki. Hrvatje se navdušujejo za oba Mlakarja največ zato, ker sta onadva vzela kot glavno točko na svoj program prav »Hudiča na vasi«, ki ga je skomponiral hrvatski skladatelj Fran Lhotka. Nekateri bi radi vzpodbudili gledališko upravo, da bi Mlakarja angažirala v Zagrebu. V nobeni zvezi pa ni čuti kaj o Ljubljani. Menda res nečemo na glavo postaviti starega pravila, da domovina ne mara prerokov.

13 let staro, a že ločeno ciganko, je prišla zagrebška policija. Ana Nikolič je bila kljub svojim mladim letom že prevečena tatica. Pri zaslišanju je povedala, da se je že pred letom poročila, v zakonu pa je preživela le leto dni, ker jo je mož zapustil in vzel drugo. Čim jo bodo izpustili, pravi, da se bo ponovno — seveda po cigansko — poročila.

Belgrajski trgovci so že izročili trgovinskemu ministru dr. Vrbaniću spomenice, v kateri se spet obračajo za pomoč proti veleblagovnicam, v danem primeru proti »Ta-Tac«. Trgovci so opozorili ministra, da je državni svet razveljavil odlok mestnega načelnstva zgolj iz formalnih razlogov in da bi bilo krivično, če bi zaradi tega oblastva prezrla jedro vse stvari in opustila nadaljnjo zaščito interesov manjših trgovcev. Trgovci pravijo, da se vsi zakonski predpisi, na katere se oni sklicujejo in zaradi katerih je njihova borba proti takim veleblagovnicam upravičena, prezirajo, če bo obveljalo in ostalo pri stanju, kakor ga je ustvarila med trgovci in v javnosti razsodba državnega sveta. Trgovci smatrajo ministrstvo trgovine za poklica, da takoj spet prepove obratovanje »Ta-Tac« ter se pri tem izogne formalne napake, zaradi katere je prišlo do razveljavljanja prvega odloka.

Inženirja Stojanoviča, ki je bil zaradi zapeljivanja obojen na deset mesecev ječe, bodo do pravomočnosti obsodbe spustili na svobodo. Sprva ga sodišče ni hotelo na zahtevo državnega pravdnika spustiti, pač pa ga je sedaj, ker je tozadevno odločbo izdalo apelacijsko sodišče na pritožbo obtoženčevega zagovornika.

Na Sušaku so se sestali lesni trgovci in izvozniki iz Hrvatske in Slovenije ter razpravljali o stanju na našem lesnem tržišču, kakor tudi o pogojih in možnostih našega izvoza. Vsi so se zedinili na resolucijo, ki jo bodo predložili merodajnim oblastem.

Tudi zagrebška podružnica »Ta-Tac« se nima dokončnega dovoljenja za obratovanje. Podružnica sicer dela, vendar je obrtna oblast poslala v trgovino dva strokovnjaka, da pregledata, če poslovanje v podružnici odgovarja zakonskim predpisom. S tem se je dokončna rešitev odložila za kak mesec. Vsaj toliko časa so svoj čas pregledovali delovanje »Ta-Tac« v Belgradu. Trdka sama se je preiskovanju seveda na vse kriplje upirala.

Pred sarajevskim sodiščem sede te dni Alija Hajdarović in trije njegovi bratje Serif, Musan in Osman. Aprila lani so zagrešili strašen zločin. Sredi noči so prišli slabomnega Vehiba Topaloviča, ga prematili, nazadnje pa še obesili na plot. Takega so našli svoji naslednje jutro in ga dali prepeljati v bolnišnico. Toda izrpan je tam kaj umrl. Obtoženci pravijo, da je bil Vehib slaboumen in masečen, ki je ponoči strašil po vasi, hodil na pokopališče odkopavati grobove, strašil pri hišah, plezal na strehe, zraven pa tulil kakor volk, hodil trkat na okna sosedov in napadal ljudi, zlasti pa ženske. Vsi ljudje so se ga bali, ker so zaradi praznovernosti videli v njem od Boga znamenovanega človeka. Usodnega večera je strašil spet po vasi in vdrl v hišo Hajdarovićev. Zaletel se je kar skozi okno, da se je ves porezal. Otroci v hiši so se ga strašno prestrašili, bratje pa so planili nanj in ga začeli mikastiti. Nazadnje so ga obesili na plot z glavo navzdol.

Razgovore z ubogimi luksuznimi psi, ki jim je ljubljanska mestna občina prizadela najgroznejšo krivico v socialni zgodovini sveta s tem, da je njihove gospodarje obdavčila, bo začel pisati zakupnik socialne pravčnosti v »Jutru«, ki se po tej v nebo vpijejo krivici gotovo čuti prizadetega. V teh razgovorih bo, ker se mu na ljudeh ni posrečilo, nazorno pokazal med delomržezi in resnično potrebnimi, med trpečim in vladajočim razredom v pasji družbi. »Slovenski narod« pa bo v smislu pretresljive žalostinke g. Skalickega organiziral demonstracije trpečih psov pred škofijo in pred Jugoslovansko tiskarno ter hkrati priobčil lep uvodnik o potrebi demokracije v smislu svoje levičarsko desničarske smeri.

Pedagoška centrala v Mariboru priredi v dneh od 12. do 17. aprila 1937 v dvorani Ljudske univerze svoj VI. pedagoški teden, ki bo obravnaval nekatera pereča vprašanja naše srednje šole: 1. V ponedeljek, 12. aprila: Bištev in zgodovinski razvoj srednje šole do današnje dobe. Prof. Jan Sedivý. — 2. V torek, 13. aprila: Higijenske prilike na naših srednjih šolah. Zdravnik dr. Fr. Pavlič — 3. V sredo, 14. aprila: Šolska umrljivost ali repetitivnost na naših srednjih šolah. Prof. dr. Fr. Crnek. — 4. V četrtek, 15. aprila: Reforma sprejemnega izpita za 1. razred srednje šole. Vadm. učitelj Alf. Kopriiva in prof. dr. Rud. Perhavec. — V petek, 16. aprila: Ponenotenje šole. Klic naše dobe in naloga bodočnosti. Prof. G. Šilih. — 6. V soboto, 17. aprila: Vprašanje srednješolskih učbenikov. Dr. Jak. Solar, prof. na gimn. v št. Vidu pri Ljubljani. — Začetek predavanj dnevno ob 20. — Vstopnine ni, za kritje stroškov se hvaležno sprejemajo prostovoljni prispevki. — Starši, vzgojitelji in sploh vsi, ki se zanimajo za prečitev naše srednje šole in vobče za vzgojo, udeležite se brez izjeme navedenih predavanj! Koristila bodo Vam in Vašim otrokom.

Naročajte in širite
Slovenski dom!

Ali so samo plazovi krivi nesreč v gorah?

Strahovita velikonočna nesreča pod Storžičem, ki je zahtevala življenje devetih mladih ljudi, je udarila v našo javnost docela nepričakovano. Nihče ni smatral česa podobnega za možno.

Pojm planin v njihovi poletni in zimski krasoti živi med nami vsi kot nekaj svetlega, veselja, nevsakdanjega, nekaj kar nas neprestano kliče k sebi, nam pripravlja oddih, radost, sproščanje in lahkoto. Zimsko in letno planinarjenje je zaradi tega pojmovanja postalo pri nas nekaj vsakdanjega; treba je celo trditi, da žal nekaj manj resnega. Ta manjša, zmanjšana resnost se ne kaže samo v zunanjem vedenju ljudi, ki hodijo s smučmi ali s cepini na planine; o tem slišimo pogosto stvari, ki so vse prej kakor dostojne za običajne božje templja na naši zemlji. Neresnost, ki je usodnejša od te zunanje neresnosti, je v povprečnem pojmovanju gora, njihovih lepote in še bolj njihovih grozot.

Povprečna večina smučarjev in turistov smatra gore zgolj za izletniško torišče, podobno športnemu igrišču ali umetno zgrajenemu kopalskemu bazenu, kjer ni treba računati z najosnovnejšo resničnostjo gora: z naravo, z njeno nepreračunljivostjo, z njeno elementarnostjo in neukročnostjo, ki se smeje naporem, žrtvam, izgubam in smrtim.

Za povprečnega obiskovalca gora, za športnika, ki mu gre predvsem za dovršitev športne, bolj ali manj pametne in smiselne naloge, so planine z vsemi svojimi elementarnimi pojavi: nevarnostjo, zimom, viharjem, meglo, plazovi nekaj, kar nima v sebi ničesar nepričakovane, ničesar nenavadnega, presenetljivega. Tak človek misli, da pri športu v gorah odločajo in prihajajo v poštev samo tisti momenti, kakor pri nogometni tekmi ali kolesarski dirki, kjer je vse odvisno zgolj od človeka, njegove sile in pripravljenosti. Omalovaževanje in neupoštevanje glavnega elementa planin — to je naravnih sil v vsej nepreračunljivi sproščenosti, je krivo desetini smrti, je krivo tragedij v naših gorah, pa naj bodo to nesreče v tej ali oni obliki.

O nevarnostih, ki groze človeku v gorah od narave gore same, povprečni smučar ali turist ve najmanj ali nič. V večini primerov gre samo za zgodbe od drugih, ki se zde nemogoče že zaradi tega, ker jih nismo sami doživeli.

Plaz izpod Storžiča, ki je vzel življenje devetim mladim ljudem, je vzbudil pri nas veliko vprašanje, kdo odgovarja na podobne nesreče pri nas. Odgovor na ta vprašanje je bil dan že v začetnih staveh teh misli. A kako v bodoče preprečiti katastrofe v planinah? Popolnoma preprečiti jih je nemogoče. Kakor smo že dejali, je pri gorah treba in bo treba vedno računati z eno veliko neznanko, z naravo in njenimi skrivnostmi. Precej pa bi se to dalo doseči z večjo poučenostjo pri vseh, ki hodijo pozimi in poleti v planine.

Zdaj smo sredi najbujnejše planinske smučarske sezone in v začetku, odnosno pred začetkom tistega razdobja v alpinistiki, ki je najbolj nevarno in usodno. To je pomlad v planinah, doba plazov.

Plazovi v planinah, bodisi kameniti ali snežni, so tista nevarnost, ki planince in smučarje najlažje in najusodnejše iznenadi ter, o kateri, razen z redkimi izjemami, povprečni planinci in smučarji najmanj vedo.

Kakšna je ta nevarnost, ni treba po letošnjem velikonočnem ponedeljku nikomur opisovati. To so elementarni pojavi, ki zanje nihče ne more vedeti,

kje in kdaj ga bodo ujeli, zakaj v gorah vlada narava, ne človeška volja.

Pred plazom je najvarneje bežati, v kolikor ni neposreden beg že prepozno. Vemo, da je snežnih plazov največ v spomladanskih mesecih, tedaj ko so zasnežene gore tako polne svojega soja in krasot, da je smučar od vsega opojen in zaslepljen, da pozablja tudi na smrt. Gre za svojim ciljem in ne misli na grozote v tej lepoti gora vse dotlej, dokler ga ne iznenadi in ne spravi k zavesti bližina smrti.

Snežni plazovi so dvojni: mokri in suhi. Mokri plazovi nastopajo, kadar se dnevi značilno ogrevajo ali kadar pada na snež dež. Suhi snežni plazovi pa se proizjeto tedaj, kadar se na strmih pobočjih nagromadijo velike množine pršica.

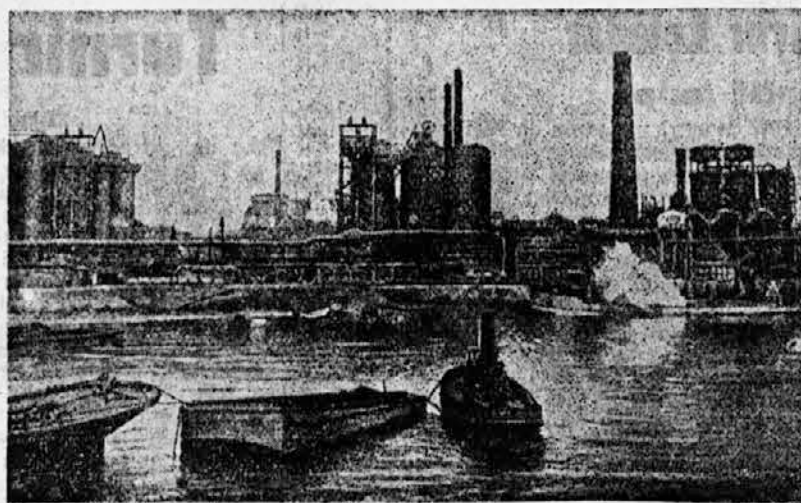
Na strmih bregovih in pobočjih se snež grmadi do določene višine. Če se vreme oživi ali po dolgotrajnem dežju, se snež uleže in postane tako moker, da se na strmini ne more več obdržati, marveč se trga in spušta navzdol. Taki mokri plazovi dero v dolino tudi ob sončnih dneh. Če je snež poln vode in sonce pripeka na kamene stene nad zasneženimi pobočji, tedaj je dovolj, da se z vrh stene sproži samo neznatna, kakor pest velika gruda snega in pade na strmo pobočje. Kapa se valji po snegu dalje in neprenehoma raste in zavzema vse širši prostor. Zaradi njene rastoče teže in strmine popusti nazadnje vsa snežena ploskev, snež se trga na desetine, tudi na stotine metrov široko in drvi navzdol, kakor s strehe. Taki plazovi, ki se rode iz nič, so najne-

Stanovi, avtomobili, ki jih uporabljajo angleški kontrolni častniki na špansko-portugalski meji.

varnejši. Pred njimi se je nemogoče rešiti, ker se človeška brzina ne more meriti z drvenjem snežnega veletoka. Smučar, ki ga preseneti tak plaz, je izgubljen, če se ne zgodi čudež.

Prščast plaz je poln suhega, sipkega snega. Taki plazovi nastajajo po daljšem sneženju, ko začno veliki skladi snega drčati, kar nimajo zaradi premale strnjivosti in gostote več opore na strminah, in se spuste v globino, kakor orjaški beli oblaki.

Špansko pristanišče Bilbao.

Najstrašnejše pa je pri plazu, če se zgodi tako, kakor se je pod Storžičem: Pred veliko nočjo se je stari snež zaradi dežja ulegel. V soboto, nedeljo in ponedeljek je padal suh snež v ogromnih množinah, ki je začel drseti čez starega. Nato pa so se začele premikati še stare spodnje plasti, ki so se z novim snegom združile v grozotni plaz bele smrti, kakršenega v naših planinah ne pomnimo.

med prvo ovadbo in med novim aretiranjem. Tako so odkrili Danussija, ki je priznal, da je svoje grdo delo vršil čez mesece in mesece. Policija je zaslišala kakih petdeset žrtev tega »doktorja« in njegovega pomočnika medicinske Cornela Barsana. Ta dva sta imela celo vrsto lovec, ki so iskali žrtev za njune operacije predvsem med markističnim delavstvom in med privatnimi nameščenci.

Nekateri izmed njih so Danussiju dajali na razpolago svoja stanovanja za »ordinacije«, seveda proti plačilu. Vse te, po številu kakih dvajset, je policija zaprla in jih izročila sodišču. Vsa javnost zdaj z zanimanjem pričakuje razprave o teh »doktorjih« in sleparskih dobrotnikih človeštva.

Berlin-Stockholm v štirih urah

Preteklo nedeljo je bila odprta zračna proga Berlin-Stockholm, na kateri naj bi se od sedaj naprej stalno vršil vsakdanji zračni promet. Ta proga je dolga 980 km in jo bo vsak dan enkrat preletelo Junkersovo letalo JU 52. Za vso to dolgo progo bo letalo rabilo samo štiri ure. Iz Stockholma bo vsak dan tudi enkrat odletelo letalo švedske letalske družbe. V nedeljo sta se prvič srečali nad Pomorjanskim nemško in švedsko letalo na novo odprti progi. Ob tem srečanju je nemški poveljnik letala kapitan Limbach kratko pozdravil švedsko letalo JU 52: »Srčni pozdrav švedskemu letalu, ko prvič leti na progi Stockholm-Berlin!«

Nova neposredna zračna zveza med Berlinom in Stockholmom bo najdaljša evropska zračna proga, ki jo bodo letala preletela vsak dan brez vmesnega pristanka. V štirih urah bo letalo napravilo pot, za katero bi rabil vlak in čez morje ladja nič manj kot 19 ur. Pošta iz Švedske v Nemčijo bo na ta način lahko prihajala skoraj en cel dan prej kot je prihajala dosedaj.

Programi Radio Ljubljana

Ponedeljek, 12. aprila: 12.00 Same vesele (plošče). 12.45 Vreme, poročila. 13.00 Čas, spored, obvestila. 13.15 Zvon iz Amerike (plošče). 14.00 Vreme, poročila. 14.30 Zdravniška ura. 14.45 Glasba. 15.00 Glasba. 15.15 Glasba. 15.30 Glasba. 15.45 Glasba. 16.00 Glasba. 16.15 Glasba. 16.30 Glasba. 16.45 Glasba. 17.00 Glasba. 17.15 Glasba. 17.30 Glasba. 17.45 Glasba. 18.00 Glasba. 18.15 Glasba. 18.30 Glasba. 18.45 Glasba. 19.00 Glasba. 19.15 Glasba. 19.30 Glasba. 19.45 Glasba. 20.00 Glasba. 20.15 Glasba. 20.30 Glasba. 20.45 Glasba. 21.00 Glasba. 21.15 Glasba. 21.30 Glasba. 21.45 Glasba. 22.00 Glasba. 22.15 Glasba. 22.30 Glasba. 22.45 Glasba. 23.00 Glasba. 23.15 Glasba. 23.30 Glasba. 23.45 Glasba. 24.00 Glasba.

Torek, 13. aprila: 11.00 Šolska ura. Krišem po Sloveniji — prirodoopisne slike iz raznih krajev naše ožje domovine (g. prof. Rafael Bačar). 12.00 Glasba. 12.45 Glasba. 13.00 Glasba. 13.15 Glasba. 13.30 Glasba. 13.45 Glasba. 14.00 Glasba. 14.15 Glasba. 14.30 Glasba. 14.45 Glasba. 15.00 Glasba. 15.15 Glasba. 15.30 Glasba. 15.45 Glasba. 16.00 Glasba. 16.15 Glasba. 16.30 Glasba. 16.45 Glasba. 17.00 Glasba. 17.15 Glasba. 17.30 Glasba. 17.45 Glasba. 18.00 Glasba. 18.15 Glasba. 18.30 Glasba. 18.45 Glasba. 19.00 Glasba. 19.15 Glasba. 19.30 Glasba. 19.45 Glasba. 20.00 Glasba. 20.15 Glasba. 20.30 Glasba. 20.45 Glasba. 21.00 Glasba. 21.15 Glasba. 21.30 Glasba. 21.45 Glasba. 22.00 Glasba. 22.15 Glasba. 22.30 Glasba. 22.45 Glasba. 23.00 Glasba. 23.15 Glasba. 23.30 Glasba. 23.45 Glasba. 24.00 Glasba.

Drugi programi

Ponedeljek, 12. aprila: Belgrad: 19.15 Orkestralni koncert — 21.00 Litovski evropski koncert — Zagreb: 20.30 Moški kvartet — 21.00 Litva — Dunaj: 21.00 Litva — Italijanske postaje: 17.15 Planino — 21.00 Vokalni in instrumentalni koncert — Praga: 20.20 Vokalni kvartet — 21.00 Litva — Varšava: 20.15 Debussijev koncert — 22.00 Sinfonični koncert — Königsberg: 20.10 Pihal — Frankfurt: 20.10 Domovinski zvoki — Monako: 20.10 Škotska narodna glasba — Strassbourg: 21.30 Novi šlagerji.

Madridski begunci ob prihodu v Belgijo.

Tisoč operacij na kliniki za onesposabljanje

Dunajska policija je pred dnevi, kakor smo na kratko že poročali, prijela delavca Ervina Danussija, ker so mu dokazali, da je izvrševal sterilizacijske operacije na moških. Preiskava je dokazala, da je imel ta samouk za ojačevanje moških več sodalcev in je z njimi vred izvršil nad tisoč teh ogabnih operacij.

V začetku januarja je policijski komisar v okrožju Schmelz dobil brezimno obvestilo, da se na Dunaju neki moški bavi s »sterilizacijami na debelo«. Policija je takoj ugotovila, da je to res, ko se ji je posrečilo najti nekaj teh operirancev. Vsi ti zapejlanci so se sramovali, da bi na policiji o nečedni zadevi povedali kaj več. Mož, ki jih je onesposabljal, je bil vrh tega še tako previden, da jim ni niti povedal svojega imena. Predstavil se jim je kot neki dr. Mayer in je k takim, o katerih se mu je zdelo, da bi ulegli kje govorili, hodil »operirati« na dom.

Pred nekaj dnevi pa je policija zopet docela slučajno izvedela za neko tako kliniko, ki je baje v naselbinah Esparsette in ki jo vodi neki medicinec. Študenta so prijeli, a se je takoj pokazalo, da je samo Danussijev pomočnik. Policija ga je konfrotirala z nekaterimi operiranci in tako dobila zvezo

Solnata kapelica. V bližini mesta Krakov na Poljskem se nahajajo veliki skladi kamenite soli. V enem teh rogov 200 čevljev globoko je solnata kapelica sv. Antona, narejena že l. 1698. Oltar in razne svete podobe na stenah so vse izklesane iz soli. To je edina kapelica take vrste na celnem svetu.

Kako se neki godi njegovim?

Kje neki je sedaj njegova žena, hčerka? Bog ve, ali se bo še kdaj srečala s svojim dragim, ali se mu bo kdaj posrečilo rešiti se iz tega pekla?

V take misli je grebel dr. Mudd, ko je nenadoma nek črni boječ obraz zastrmel skozi železno mrežo v njegovo celico.

Zdravnik Mudd se je živo zdrznil.

Ta obraz mu ni bil neznan.

»Buck... ti?« je znil zaudeno.

Črnc je položil prst na usta, nato pa dejal čisto tiho: »Gospodar Sam, predvsem mi oprostite, da sem se zjutraj tako vedel napram vam. Nisem se vam upal javiti. S tem bi vse pokvaril. Vse bi propadlo, če bi se zvedelo, da se poznavam.

»Lepo si naredil, Buck,« mu je odvrnil dr. Mudd prav tako tiho.

V njegovo obupano srce se je spet začelo vračati upanje.

Opazno se je črni čuvaj obrnil okrog sebe, če ni kak sumljivec v bližini, ter nadaljeval:

»Gospodar Sam, prišel sem semkaj, da bi vam pomagal iz tega pekla. Črni Buck še ni pozabil dobrot, ki ste mu jih izkazali.

»Hvala ti, Buck,« je dejal dr. Mudd ganjen.

»Ti si mi prvi žarek upanja, od kar se je zame začelo vse zlo.«

»Razumem vas, gospodar Sam,« mu je odgovoril črni čuvaj.

Tedaj je segel v hlačni žep in izvlekel nek zavitek.

»Glejte, prinesel sem vam kos mila, da se boste namazali in tako obvarovali pred moškimi.«

»Hvala ti, Buck.«

»Bodite brez skrbi... Poskrbel bom na vsak način, da se rešite tega prokletstva...«

Na hodniku se je začel ropot.

Črni čuvaj je odskočil od mreže celice dr. Mudda in izginil z največjo naglico.

Ko je zdravnik Mudd ogledoval kos mila, je

na njegovem obrazu po tolikih dneh spet začel prvi smehljaj.

Ko je spravil milo, ki je zanj pomenilo pravo dragoceno, je vzel svinčnik in kos papirja ter pri medli luči brleče sveče, pobližajoč vsiljive moškile, ki so ga pikali po vsem telesu, začel pisati:

»Ljubljena moja Peggy!

Utrdilo se je v meni prepričanje, da si moram pomagati sam, če hočem še kdaj videti Tebe in drago našo Marto. Če mi moreš sporočiti kaj narčni ali možnost bega, sporoči mi to po Bucku, ki je tu v ječi za čuvaja, a mi je zvest in vdan, kakor je bil nekdanj. Nanj se moreš zanesti.

Zelo Te ljubi tvoj nesrečni Sam.«

XI. Poglavje.

Nekaj tednov pozneje je obiskal stari polkovnik Dyer, tisti zdravnik Mudda, generala Ewinga, zdravnika Ewinga branilca v usodnem procesu pred vojnim sodiščem.

Ze kar pri vratih je stopil k njemu, ko ga je šele komaj pozdravil, ter mu dejal:

»General, vzemite klobuk, pa pojdva.

Naglo je spregovoril te besede in je le s težavo premagal svoje veliko razburjenje.

»Da bi šla?« se je začudil general Ewing.

»Kam da bi šla?«

»Boste se videli, kam. Pojdite.«

»Počakajte, polkovnik,« je odvrnil general Ewing resno. »Nekaj slutim, za kaj gre. No, kaj moremo še ukreniti glede te stvari? Jaz sem storil že vse, kar sem mogel, porabil sem vsa dovoljena sredstva, samo da bi rešil Mudda iz ječe.«

»Rekel sem vam, vzemite klobuk, pa greva,« je ponovil nestrpno polkovnik.

Ewing je skomizgnil z rameni in vzel klobuk.

»Povejte mi vsaj, kam greva.«

»Tega vam zaenkrat še ne morem povedati.«

Kmalu za tem je stari polkovnik že privedel generala Ewinga pred neko staro, zapuščeno hišo.

Jetniki s Hudičevih otokov

13

»Ali dobro vidite?« se je obrnil k njemu Rankin.

»Vidim.«

»Kaj vidiš?«

»Okostnjak.«

»Kakšen okostnjak?«

»Človeški... Okostnjak nekega človeka!«

»Tako je,« je potrdil narednik Rankin in se obrnil proti ostalim kaznjencem. Ste dobro slišali? Prišel sem vas semkaj, slišali in videli ste mnogo zanimivega, sedaj pa se po tem tudi ravajte!

Na dnu vode, tik ob bregu je videl dr. Mudd okostje nekega človeka, kakor da kleti. Ob pogledu nanj se je zdelo, kakor da se prsti še vedno krčevito oprijemljejo obale, ki je pomenila svobodo... Od kosti na nogah pa so še vedno viseli težki okovi...

X. poglavje.

Ves ta dan je bil zdravnik Mudd silno potr. Prizor, ki se mu je odigral pred očmi takrat, ko jih je narednik Rankin dal privedti na most, je nanj strahovito učinkoval.

V mislih pa se je stalno bavil s svojimi, v duhu je bil stalno v oni majhni hišici v vasi nedaleč od Washingtona, kjer je živel srečno in zadovoljno vse do onega strašnega dne.

Mislil je na ženo, na otoka.

Ali jih bo sploh kdaj še videl?

Mu bo li kdaj uspelo dokazati svojo nedolžnost?

Zatopljen v te misli se je končno vendarle nekoliko razvedril, ko so ga odpeljali k jetniškemu zdravniku.

Bil je to miren, starejši gospod, čigar postava je razodevala poštenost in blag značaj.

Zdravnik Mudd se je udajal nadi, da ga je ta vendarle razumel, da je moral takrat izvršiti svojo zdravniško dolžnost. To je bil srč, okrog katerega

se je sukalo vse... to zavestno izvrševanje dolžnosti, ne da bi vprašal po imenu in kraju, prav zaradi tega je bil obsojen, prav to ga je privedlo tudi semkaj.

Vsak posamezni jetnik se je moral ob svojem prihodu v kaznilnico prijaviti zdravniku Mac Intyre.

Ko je sedaj dr. Mudd stal pred njim in ko je zdravnik izvršil svoj posel tudi nad njim, se je dr. Mudd obrnil nanj s pohlavnim glasom:

»Doktor, tudi jaz sem zdravnik!«

Sedeč za mizo ni dvignil pogleda z lista papirja, ki ga je bil prijel, pač pa je dejal:

»Vse to mi je znano.«

Tedaj je stari gospod dvignil glavo in se zazrl v kaznjenca, ki je stal pred njim.

»Če mislite, da boste v meni zbuili sočutje in simpatijo, se bridko varate,« je naglo spregovoril.

»Stan, kateremu ste pripadali in katerega ste tako težko osramotili, se vas odreka. Kot zdravnik vas jaz še veliko bolj obsojam kot pa ostala javnost, ter je povsem zastoj, če trkate na moje sočutje.«

»Toda, doktor, prisegam vam, da nisem imel niti pojma...«

»Tu ni izgovorov!«

»Ne verjamete... ne verjamete mi, kakor tudi vsi drugi ne,« je v obupu rekel dr. Mudd.

To je bil najtežji udarec, kar jih je kdaj zadelo zdravnika Mudda.

Mogel je prenesti nerazumevanje navadnega človeka, mogel je razumeti nerazumevanje krutih sodnikov, toda obsodba iz ust zdravnika je nanj delovala porazno.

Legla je noč.

Jetniški trobentač je dal znak, da je treba visoka in težka jetniška vrata zapreti.

Zdravnik Mudd je sedel v svoji celici zatopljen v črne misli.

V spomin si je klical vse dogodke zadnjih dni.

Najhuše je bilo srečanje z jetniškim zdravnikom. Ta mu je vzel še zadnjo nado.